

УДК 355.48(477)(470:477)“2014/2022”:070.48(430)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-2-2>

В'ячеслав ОНИЩАК,
orcid.org/0009-0003-2191-117X
аспірант кафедри історії України та правознавства,
молодший науковий співробітник науково-дослідного сектору
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) vonuschak@ukr.net

МІНСЬКИЙ ПРОЦЕС І ДИПЛОМАТИЧНИЙ ВИМІР КОНФЛІКТУ (2016–2019 РР.) НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ НІМЕЦЬКОЇ ГАЗЕТИ DIE ZEIT

Стаття присвячена аналізу Мінського процесу та дипломатичного виміру російсько-українського конфлікту у 2016–2019 роках на основі матеріалів німецької газети Die Zeit. Досліджено роль Нормандського формату, участь Німеччини та Франції у посередництві, а також основні труднощі імплементації Мінських домовленостей, включно з контролем за припиненням вогню та політичними компромісами між Україною та Росією. Особливу увагу приділено впливу санкцій, медіа-образу конфлікту та реакції європейської громадськості на хід переговорів. На основі журналістських матеріалів Die Zeit висвітлюються ключові виклики та перспективи врегулювання конфлікту, а також оцінка ефективності дипломатичних ініціатив у зазначений період. **Методологічна основа дослідження** базується на комплексному аналізі публікацій німецької газети Die Zeit за період 2016–2019 рр., що висвітлюють Мінський процес та дипломатичний вимір російсько-українського конфлікту. **Наукова новизна** дослідження надає новий погляд на Мінський процес через призму матеріалів німецької газети, що дозволяє оцінити не лише фактичний хід переговорів, але й спосіб висвітлення конфлікту у європейському медіапросторі. **Висновки.** Аналіз матеріалів німецької газети Die Zeit дозволяє стверджувати, що Мінський процес у 2016–2019 роках залишався складним і багаторівневим дипломатичним механізмом, який зіштовхувався з низкою проблем у реалізації домовленостей, зокрема контролем за припиненням вогню та політичними компромісами між сторонами конфлікту. Роль Німеччини та Франції як посередників у Нормандському форматі виявилася ключовою для підтримки переговорного процесу, проте ефективність дипломатичних зусиль обмежувалася різними підходами України та Росії до виконання домовленостей. Матеріали Die Zeit показують також значний вплив медіа на формування європейського сприйняття конфлікту та надання підтримки Україні як суб'єкту, що бореться за мир і стабільність у регіоні. Дослідження підтверджує, що медійний дискурс є невід'ємною складовою дипломатичного процесу та впливає на міжнародну політичну реакцію.

Ключові слова: Мінський процес, російсько-український конфлікт, дипломатія, Нормандський формат, Die Zeit, медіа, міжнародні відносини, санкції.

Vyacheslav ONYSCHAK,
orcid.org/0009-0003-2191-117X
Postgraduate Student at the Department of Ukraine's History and Law,
Junior Research Fellow at the Research Sector
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) vonuschak@ukr.net

THE MINSK PROCESS AND THE DIPLOMATIC SETTLEMENT OF THE CONFLICT (2016–2019) BASED ON MATERIALS FROM THE GERMAN NEWSPAPER DIE ZEIT

The article is devoted to the analysis of the Minsk Process and the diplomatic dimension of the Russian-Ukrainian conflict in 2016–2019 based on materials from the German newspaper Die Zeit. The role of the Normandy Format, the participation of Germany and France in mediation, as well as the main difficulties in implementing the Minsk agreements, including monitoring the ceasefire and political compromises between Ukraine and Russia, are examined. Special attention is paid to the impact of sanctions, the media image of the conflict, and the reaction of the European public to the progress of the negotiations. Based on journalistic materials from Die Zeit, the key challenges and prospects for resolving the conflict are highlighted, as well as an assessment of the effectiveness of diplomatic initiatives during the specified period. **The methodological** basis of the study is based on a comprehensive analysis of publications by the German newspaper Die Zeit for the period 2016–2019, covering the Minsk Process and the diplomatic dimension of the Russian-Ukrainian conflict. **The scientific novelty** of the study provides a new perspective on the Minsk Process through the prism of materials from a German newspaper, which allows us to assess not only the actual course of the negotiations, but also the way the conflict is covered in the European media space. **Conclusions.** An analysis of materials

from the German newspaper *Die Zeit* suggests that the Minsk Process in 2016–2019 remained a complex and multi-level diplomatic mechanism that faced a number of problems in implementing agreements, in particular, monitoring the ceasefire and political compromises between the parties to the conflict. The role of Germany and France as mediators in the Normandy Format proved to be key in supporting the negotiation process, but the effectiveness of diplomatic efforts was limited by the different approaches of Ukraine and Russia to implementing the agreements. *Die Zeit's* materials also show the significant influence of the media in shaping European perceptions of the conflict and providing support to Ukraine as an actor fighting for peace and stability in the region. The study confirms that media discourse is an integral part of the diplomatic process and influences the international political response.

Key words: Minsk process, Russian-Ukrainian conflict, diplomacy, Normandy format, *Die Zeit*, media, international relations, sanctions.

Постановка проблеми. Російсько-українська війна 2014–2022 рр. та Мінський процес стали одними з ключових питань міжнародної політики та безпеки в Європі. Незважаючи на підписання домовленостей у 2015 році, у період 2016–2019 рр. зберігалися складнощі з їхньою імплементацією, зокрема контроль за припиненням вогню, політичні компроміси та роль міжнародних посередників. Водночас медіа відіграли важливу роль у формуванні європейського сприйняття конфлікту, що підкреслює необхідність аналізу дипломатичного процесу через призму журналістських матеріалів.

Метою дослідження є всебічний аналіз Мінського процесу та дипломатичного виміру конфлікту у 2016–2019 рр. на основі матеріалів німецької газети *Die Zeit*, зокрема визначення ролі Нормандського формату, оцінка ефективності дипломатичних ініціатив, а також дослідження впливу медіа на формування європейського сприйняття України та конфлікту загалом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасна російсько-українська війна активно вивчається істориками, політологами, соціологами, журналістами, економістами, юристами, військовими тощо. Відзначимо, що роботи у цьому напрямі вистарчить ще не одному поколінню дослідників. Напрацювання у цьому плані наковці кожного з напрямів уже мають значні. Впершу чергу зупинимось на різних аспектах, які знайшли своє відображення у працях істориків. З-поміж них відзначимо узагальнюючі праці В. Смоля, С. Кульчицького, Л. Якубової (Смолій, Кульчицький, Якубова, 2016; Якубова, 2018). Характер і періодизацію російсько-української війни визначено у працях В. Ільницького, М. Галіва, В. Старки, О. Куцької, О. Карпенко (Ільницький, Старка, Галів, 2022; Галів, Ільницький, 2023; Ільницький, Куцька, 2023; Галів, Ільницький, Карпенко, 2024). Бачення польських і британських оглядачів вивчали Василь Ільницький, Віталій Тельвак та Юлія Талалай (Ільницький, Тельвак & Талалай, 2024; Ihnytskyi, Telvak, 2024; Telvak, Ihnytskyi, 2023). Формування політики пам'яті

про російсько-українську війну розглядали Василь Ільницький та Роман Царик (Ільницький, Царик 2024a; Ільницький, Царик 2024b; Ільницький, 2025). Важливе методологічне значення має дослідження Юрія Офіцинського (Офіцинський, 2018; Офіцинський, 2022). Проте окремі праці у яких би аналізувалося німецьке видання відсутні. Цим і зумовлюється актуальність та необхідність нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. У 2016–2019 рр. німецька газета *Die Zeit* послідовно висвітлювала російсько-український конфлікт, зосереджуючи увагу на ефективності Мінського процесу, ролі ключових міжнародних акторів та загальному стані європейської безпекової архітектури. Публікації цього періоду формують цілісний аналітичний дискурс, у якому Мінські домовленості розглядаються радше як інструмент стримування, а не як дієвий механізм врегулювання конфлікту. У низці статей Андреа Боти (2016–2018) Мінські домовленості характеризуються як вимушений компроміс, що дозволив знизити інтенсивність бойових дій, але не усунув першопричин конфлікту. Зокрема у публікаціях «Schlechte Reise» (Bota A. Schlechte Reise. *Die Zeit*. Nr. 06, 04.02.2016) та «Bei Alarm ab in den Keller» (Bota A. Bei Alarm ab in den Keller. *Die Zeit*. Nr. 02, 07.01.2016) наголошується на нестабільності режиму припинення вогню та імітаційному характері виконання угод. У статті «Wirkungsloses Instrument?» (Bota A. Wirkungsloses Instrument?. *Die Zeit*. Nr. 06, 04.02.2018) Мінський процес прямо названо малоефективним, оскільки Росія використовує його як дипломатичне прикриття для збереження контролю над окупованими територіями. Значна увага у *Die Zeit* приділяється ролі Німеччини як ключового європейського посередника. У матеріалах «Die Merkel-Tour» (Bota A. Die Merkel-Tour. *Die Zeit*. Nr. 19, aktualisiert 25.05.2017) та «Deutschland, fast startklar» (Bittner J., Brost M., Dausend P., Hildebrandt T., Thumann M. Deutschland, fast startklar. *Die Zeit*. Nr. 17, 20.04.2018) підкреслюється прагнення Берліна зберегти дипломатичні канали діалогу з Москвою, водночас уникаючи прямої конфронтації. Така

позиція оцінюється неоднозначно: з одного боку – як фактор стабільності, з іншого – як прояв обмеженої політичної волі ЄС.

Аналіз публікацій *Die Zeit* за 2016–2019 рр. свідчить, що Мінський процес у німецькому медійному дискурсі оцінюється переважно критично. Він постає не як шлях до сталого миру, а як тимчасовий дипломатичний інструмент, який дозволяє уникнути повномасштабної війни, але не забезпечує деокупацію та відновлення суверенітету України. Водночас газета підкреслює обмеженість можливостей європейської дипломатії без більш жорсткої та узгодженої позиції Заходу щодо Росії.

Період 2016–2017 рр. у виданні *Die Zeit* позначений поступовим відходом від очікування швидкого миру до усвідомлення того, що конфлікт перетворюється на затяжний, керований дипломатією режим низької інтенсивності. У цьому контексті Мінський процес виступає радше інструментом запобігання військовій ескалації, ніж механізмом вирішення конфлікту. На сторінках видання формується подвійна оптика: з одного боку, підкреслюється необхідність підтримки переговорного процесу за будь-яких умов; з іншого – проявляється скепсис щодо його здатності реально змінити поведінку Росії та прокласти шлях до реінтеграції ОРДЛО.

У статті «Хай Сила буде з тобою!» (Lau J. *Möge die Macht mit dir sein!* *Die Zeit*. Nr. 02, 07.01.2016). Йорг Лау аналізує зміну глобальної влади після 2014 р., відзначаючи втрату американського домінування та формування багатопольярного світу, що вплинуло на Мінський процес. США залишаються ключовим центром координації, але дедалі більше покладаються на європейських партнерів, передусім Німеччину, яка обирає поєднання санкцій і дипломатії для утримання Росії в переговорному полі. Лау порівнює Мінські домовленості з іранською ядерною угодою, показуючи пріоритет дипломатії стримування та санкцій як інструменту тиску, а не силового примусу. Таким чином, німецький дискурс 2016 р. демонструє прагнення стратегічного реалізму та контролю ескалації конфлікту (Lau J. *Möge die Macht mit dir sein!*. *Die Zeit*. Nr. 02, 07.01.2016).

Водночас репортажі Аліси Боти (Bota A. *Schlechte Reise*. *Die Zeit*. Nr. 06, 04.02.2016; Bota A. *Bei Alarm ab in den Keller*. *Die Zeit*. Nr. 02, 07.01.2016) гуманізують конфлікт, демонструючи щоденну реальність східноукраїнських міст і сіл та небезпеку, з якою стикаються цивільні й спостерігачі. Таким чином, *Die Zeit* поєднує стратегічний реалізм дипломатії зі збереженням гуманітарного виміру конфлікту.

Водночас Мінські домовленості показують ефективність повільної, виваженої дипломатії: стриманість Європи уповільнила російський наступ і змусила Кремль перейти до переговорів. Майкл Туманн підкреслює, що демократичні системи програють автократіям у швидкості, але виграють у стабільності та довгостроковій ефективності рішень. Передбачуваність, послідовність і дотримання правил, за його оцінкою, є найкращою відповіддю на імпульсивність авторитарних режимів (Thumann M. *Warum rüstet Russland gegen Europa auf?*. *Die Zeit*. Nr. 51, 05.12.2018).

У 2016 р. *Die Zeit* висвітлювала внутрішні суперечності німецької політики щодо Росії, показуючи, як позиції СДПН і виборчі цикли впливають на збереження санкційного фронту та ефективність Мінських домовленостей. Публікації Аліси Боти наголошували, що без інституційного посилення України Мінськ ризикує залишитися «паперовим миром». Паралельно матеріали висвітлювали інформаційний контроль Росії на окупованих територіях, демонструючи глибокий вплив Москви на локальні адміністрації та пропаганду. У цілому газета формувала тон дискурсу від мобілізаційного до рефлексивно-песимістичного, відображаючи дипломатичну втому ЄС і поступове перетворення Мінського процесу на інструмент підтримки статус-кво (Bota A. *Putins Triumph*. *Die Zeit*. Nr. 30, 18.07.2018).

У 2016–2017 рр. *Die Zeit* фіксувала гібридну стратегію Кремля на Донбасі, де інформаційні операції та пропаганда підривали довіру до Мінського процесу, а дипломатія залишалася єдиним інструментом стримування (Бітнер–Гінзель–Хок, Бота, Туманн, Насс). 2017 р. демонструє втому ЄС і зосередження на «малих кроках» німецької дипломатії: Ангела Меркель утримує санкції та переговорну рамку, забезпечуючи стабільність Мінська, попри непередбачувану політику США та Кремля, а обмежений доступ журналістів і спостерігачів ускладнює контроль за виконанням угод. Таким чином, Мінські домовленості перетворюються на інструмент підтримки статус-кво, а німецька зовнішня політика стає ключовим фактором стабільності ЄС.

Аналітика Йохена Бітнера «Warum wollen die Amerikaner der Ukraine Waffen liefern?» (Bittner J. *Warum wollen die Amerikaner der Ukraine Waffen liefern?*. *Die Zeit*. Nr. 36, 31.08.2017) розкладає аргументи за і проти надання Києву летального озброєння як тест меж стримування, як посилити обороноздатність України, не зруйнувавши дипломатичну рамку Мінська. *Die Zeit* підкреслює ключ не лише у військовому балансі, а в політичній

керованості ескалації, щоб не перейти поріг, після якого переговори стають фікцією.

У матеріалі А. Боти «Sie wollen doch nur üben» (Bota A. Sie wollen doch nur üben. *Die Zeit*. Nr. 38, 14.09.2017) російсько-білоруські маневри «Zapad-2017» показані як керований сигнал тиску Військові навчання створюють фон невизначеності, коли кожен новий жест у Мінську має вигляд мікрокроку, поки великі кроки з'їдає страх непередбачуваної ескалації. Це ще один приклад, як військова сцена безпосередньо впливає на дипломатичну.

Дослідниця Аліса Бота у праці «Journalist/Agent» (Bota A. Journalist/Agent. *Die Zeit*. Nr. 47, aktualisiert 16.11.2017) простежує законодавчі інструменти рф щодо маркування іноземних медіа як агентів. Звуження простору публічної дискусії напряму впливає на якість інформації про війну та Мінський процес, оскільки стискає незалежну журналістику і в самій Росії, і в окупованих регіонах.

В колонці Йозефа Йоффе «Patient Putin» (Joffe J. Patient Putin. *Die Zeit*. Nr. 33, aktualisiert 12.08.2017) звучить теза, що м'яких інструментів уже недостатньо, але великих рішень теж не видно отже, стратегія терплячого стримування лишається єдиною, якщо не хочемо зруйнувати санкційно-дипломатичну рамку, яка, попри всі вади, працює. У цьому розумінні втомас Європи небезпечна не як емоція, а як політична спокуса здешевити ціну стабільності за рахунок України.

Узагальнюючи проаналізовані статті *Die Zeit* у 2016–2017 рр. Мінський процес постає як потрібний, але недостатній засіб який стримує велику війну, проте не повертає Донбас. Санкції утримують нормативну лінію Заходу, але неоднотайність усередині ЄС (потенційні розколи на кшталт Nord Stream 2, тиск бізнес-лобі) і гібридний вплив Москви (інформаційні операції, військові демонстрації, тиск публічної сфери) мінімізують результативність переговорів. В українському вимірі *Die Zeit* послідовно підкреслює, що реформи та інституційна стійкість це необхідна умова, без якої паперовий мир не конвертується у політичне врегулювання (Bota A. Die Merkel-Tour. *Die Zeit*. Nr. 19, aktualisiert 25.05.2017; Bittner J. Warum wollen die Amerikaner der Ukraine Waffen liefern?. *Die Zeit*. Nr. 36, 31.08.2017; Bota A. Sie wollen doch nur üben. *Die Zeit*. Nr. 38, 14.09.2017; Lau J. Warum Putin die Wahl nicht manipuliert. *Die Zeit*. Nr. 39, 21.09.2017; Joffe, J. Nett reicht nicht. *Die Zeit*. Nr. 11, 09.03.2017 і Joffe J. Patient Putin. *Die Zeit*. Nr. 33, aktualisiert 12.08.2017).

Die Zeit характеризує 2018 рік як період стратегічної втоми: Україна зникає з перших полі-

тичних рядків, однак зберігається як ключовий морально-політичний орієнтир європейської солідарності. Чотири роки санкцій та безрезультатних раундів Мінських переговорів. Німеччина все частіше змушена балансувати між економічними інтересами та принципами зовнішньої політики. У 2018 р. німецький тижневик *Die Zeit* відображає складний момент де з одного боку прагнення нормалізації з Москвою, а з іншого боку усвідомлення, що будь-яке послаблення санкцій без прогресу за Мінськом означає політичну капітуляцію. Видання фіксує поступову ерозію європейської єдності, втому німецького суспільства та перенесення дипломатичного центру ваги на інституційний рівень ЄС.

Початок 2018 р. *Die Zeit* позначає переломним моментом Війна в Україні вже не є щоденним сюжетом, але постає як частина ширшої кризи європейського порядку. У публікації Аліси Боти «Etwas läuft hier schief» (Bota A. Etwas läuft hier schief. *Die Zeit*. Nr. 05, 28.01.2018) тема українського питання вписується у нову парадигму німецької політики щодо Росії. Авторка показує, що Німеччина попри дипломатичні успіхи Мінського процесу втратила концептуальну основу для своєї «Остполітік». Головним героєм тексту є Гернот Ерлер, координатор федерального уряду з питань Росії, який символізує стару школу діалогу з Москвою. Бота через його постать демонструє глибоку інтелектуальну кризу німецької зовнішньої політики. Покоління, що вірило у зцілюючу силу діалогу, більше не розуміє Росії. У статті наголошено, що політика санкцій, виключення Росії з G8, розміщення військ НАТО у Польщі та Балтії це не стратегія, а лише міжнародний контроль за збитками. Європа реагує, але не діє. Бота пише, що після 2014 р. Німеччина опинилася у пастці між відповідальністю та втомою: «Путіну поставлено межі, але що далі?» (Bota A. Etwas läuft hier schief. *Die Zeit*. Nr. 05, 28.01.2018). Авторка аналізує постать Ангели Меркель, яка є ініціатором Мінська, як символ подвійності. Вона утримала європейську єдність у 2014–2015 рр., але у 2018 р. ослаблена внутрішньополітичними кризами, втрачає ініціативу. *Die Zeit* фіксує появу тенденції до нормалізації зростання політичних голосів у Bundestag (AfD, Die Linke, частково SPD і CSU), що вимагають нової дружби з Росією попри анексію Криму.

Другий блок тексту Боти це розмова з російським аналітиком Андрієм Кортуновим, який пояснює конфлікт не як наслідок агресії Кремля, а як провал європейської дипломатії. Саме через це *Die Zeit* показує зіткнення двох наративів захід-

ного і російського де обидва шукають виправдання власних помилок, але жоден не визнає структурної відповідальності. Кортунов стверджує, що Москва втратила інструменти м'якої сили й перетворилася на військову державу, а Путін: «не бачив можливості розвивати відносини з ЄС» (Bota A. *Etwas läuft hier schief. Die Zeit.* Nr. 05, 28.01.2018).

Особливу вагу Бота надає внутрішнім німецьким суперечностям. Через фігури Маттіаса Платцека і Гайко Мааса вона протиставляє стару школу розуміння Росії новому поколінню політиків, яке вимагає більш твердої лінії. Вона також цитує аналітиків зі Східної Європи – Кадрі Лійк з Естонії, експертку ECFR, – які попереджають, що Захід продовжує недооцінювати постімперське мислення Москви: «росіяни бояться нас, тому й поважають нас». Для Німеччини це означає, що традиційна модель партнерства більше не працює, адже східноєвропейські сусіди сприймають примирення з Росією як загрозу.

Далі стаття вводить поняття «доктрини медоїда» – образ, запропонований російським журналістом Михайлом Коростіковим, що символізує нову агресивну оборонну поведінку Кремля: «максимальний ефект за мінімальних зусиль». Бота показує, що Путін діє не з позиції сили, а з позиції виживання Його політика це тактика удару у відповідь, спрямована на демонстрацію непоступливості, навіть ціною ізоляції. Для України це означає стабільну непередбачуваність Мінськ тримається лише тому, що жодна зі сторін не готова до зміни статус-кво.

Остання частина статті акцентує на європейському вимірі. Бота відзначає, що в Берліні після 2014 року виникають нові центри досліджень Східної Європи (DGAP, ZOiS під керівництвом Гвендолін Зассе), які прагнуть перевести дискусію з емоційного у аналітичний вимір. Авторка констатує, що саме східноєвропейські держави Фінляндія, Естонія, Польща пропонують Берліну нові орієнтири політики без ілюзій. У цьому полягає головний висновок, що зближення з Росією можливе лише через наших сусідів, тобто через синхронізацію з європейською периферією, а не прямиї діалог із Кремлем.

У поєднанні з іншими статтями року (Bota A., Thumann M. «Russland will Europa als Geisel nehmen». *Die Zeit.* Nr. 48, 21.11.2018; Bota A. *Der verdrängte Krieg ist zurück. Die Zeit.* Nr. 49, 28.11.2018) ця публікація формує центральний тезис 2018 року. Європейська політика щодо росії переходить від фази реакції до фази пошуку нової рівноваги. Бота влучно підсумовує атмосферу

часу – втома, що не дозволяє здатися. Саме така амбівалентність визначає тон дискурсу *Die Zeit* у 2018 р.: «Після Криму діалог став обов'язком, але не інструментом. І поки Захід лікує старі рани, Росія виграє час» (*Die Zeit, Nr. 5, 28.01.2018*).

У лютому 2018 р. *Die Zeit* фіксує ще один важливий симптом зсуву, як ерозію німецького консенсусу щодо санкцій. У статті Аліси Боти «*Wirkungsloses Instrument?*» (*Die Zeit, Nr. 6, 04.02.2018*) вперше чітко окреслено регіональний вимір санкційної втоми Східнонімецькі землі дедалі активніше виступають за пом'якшення політики щодо Москви. Бота описує зустріч прем'єрів федеральних земель Східної Німеччини – від Лівих до ХДС які вперше дійшли міжпартійної згоди: санкції проти росії мають бути скасовані. Символічним представником цієї тенденції виступає Райнер Хазелофф (ХДС, Саксонія-Ангальт), який визнає анексію Криму порушенням міжнародного права, але водночас називає санкції «неефективним інструментом». Саме ця оцінка стає відправною точкою дискусії: *Die Zeit* аналізує, чому політичний Захід більше не здатен переконливо пояснити громадянам навіщо потрібен довгостроковий тиск на Москву. Авторка не погоджується з тезою про неефективність. Вона нагадує, що санкції ніколи не є швидкодіючим засобом, але їх результат виявляється у стримуванні агресії. Путін, пише Бота, не очікував, що європейці зуміють утримати єдність, і саме це зупинило подальший наступ у 2014–2015 роках від Маріуполя до Києва. Таким чином, навіть якщо Мінські домовленості буксують, санкції виконали свою запобіжну функцію, вони зробили нову ескалацію надто дорогою.

У тій самій логіці А. Бота проводить порівняння з Іраном: там довгі роки санкцій завершилися угодою, отже, їхній ефект кумулятивний, а не миттєвий (*Die Zeit, Nr. 6, 04.02.2018*). Авторка звертає увагу, що Росія виявила вражаючу винахідливість в обхідних схемах це турбіни Siemens у Криму, передача активів родичам і саме це, на думку Боти, є найкращим доказом їхньої дієвості. За її словами «так ухиляються лише від того, що болить».

Ключовий внесок цієї публікації показати соціокультурний контекст німецької втоми від санкцій. Схід Німеччини постає як простір ностальгії, де історична пам'ять, симпатії до Росії та скепсис щодо США створюють атмосферу, в якій вимога зняти обмеження стає політично вигідною. Бота прямо зазначає: «Тут процвітає недовіра до НАТО і м'яке ідеалізування росії, а Польща здається далеким сусідом» (*Die Zeit, Nr. 6,*

04.02.2018). Саме ця «Ostalgie plus Russlandnähe» розвиває базову єдність зовнішньополітичного курсу. Авторка додає промовисту деталь, під час обговорення санкцій у Берліні прем'єр Бранденбурга Дітмар Войдке (СДПН) перебував у Москві, де зустрічався з Ігорем Сечінім, головою «Роснефті». Російська компанія саме готувала інвестиції у Шведський нафтопереробний завод ніби законно, але символічно суперечливо. Войдке навіть поклав квіти на місці вбивства Бориса Немцова це жест, який у контексті дискусії виглядав радше дипломатичним балансуванням, ніж протестом. Бота влучно демонструє парадокс моменту, у той час, коли німецька громадськість сумнівається у сенсі санкцій, росія поступово повертається в економічну повістку Німеччини. Це перший рік, коли аргументи про втрату робочих місць і ринок Сходу знову звучать гучніше за аргументи про Крим і Донбас. Публікація завершується м'яким, але однозначним висновком де політичні контакти, дипломатія, економічні переговори можуть і повинні тривати, але скасування санкцій без виконання Мінська означало б капітуляцію принципів, на яких тримається європейський порядок безпеки. І саме це реальний критерій ефективності.

Таким чином, у зв'язці зі статтею «Etwas läuft hier schief» попереднього тижня (Bota A. Etwas läuft hier schief. *Die Zeit*. Nr. 05, 28.01.2018), текст «Wirkungsloses Instrument?» (Bota A. Wirkungsloses Instrument?. *Die Zeit*. Nr. 06, 04.02.2018) фіксує внутрішньонімецьку фазу переосмислення. *Die Zeit* переходить від питань що робити з Росією? до питання що робити з власною політикою щодо росії. У рамках підрозділу 2.2 це означає, що 2018 рік став моментом сумнівів щодо санкцій і Мінських угод. Сумнів, однак, не веде до зняття тиску, а стає індикатором зрілості європейського курсу розуміння, що замороження конфлікту – це ще не мир, але відмова від санкцій – це вже поразка (Bota A. Wirkungsloses Instrument?. *Die Zeit*. Nr. 06, 04.02.2018).

У спільній публікації Йохена Біттнера, Марка Броста, Пітера Даусенда та Майкла Туманна «Deutschland, fast startklar» (Bittner J., Brost M., Dausend P., Hildebrandt T., Thumann M. Deutschland, fast startklar. *Die Zeit*. Nr. 17, 20.04.2018) редакція ставить відкрите питання: чи здатна ФРН бути «лідером Європи» в питанні безпеки, якщо її дипломатія зводиться до менеджменту криз, а не до їхнього вирішення.

Після фіксації санкційної втоми в Німеччині *Die Zeit* у 2018 році переносить увагу на Францію, де зовнішня політика переходить від норма-

тивної риторики до прагматичного балансу інтересів. У статті Георга Блюма «Aus Liebe zu Renault» (Blume G. Aus Liebe zu Renault. *Die Zeit*. Nr. 22, 23.05.2018) курс Еммануеля Макрона подано як спробу поєднати критику Кремля з економічною та стратегічною доцільністю: корпоративні інтереси Renault і Total, а також прагнення європейської автономії в умовах «ефекту Трампа» підштовхують Париж до обережного діалогу з Москвою.

Die Zeit наголошує, що французький поворот не означає відмови від Мінського процесу чи санкцій, але розвиває їхню центральність, інтегруючи українське питання у ширший геополітичний контекст конкуренції між США, Європою, Росією та Китаєм. Для України це сигнал зміщення європейського підходу: від політики принципів до прагматичної багатовимірності, де економіка й безпека дедалі частіше переважають нормативний імператив.

Die Zeit підкреслює, що Європа залишається фінансово залежною від США: близько 60% світових резервів зберігаються в доларах і лише 20% – у євро, який так і не став реальною альтернативою після кризи 2011 року. Це робить долар інструментом геополітичного тиску: через фінансову систему США можуть блокувати європейські проекти, зокрема «Північний потік-2», без прямого дипломатичного втручання. Конкуренти долара, зокрема юань, наразі не здатні змінити баланс.

Особливо важливим для європейського контексту є спостереження Боти, що ця нова пропаганда не лише внутрішня, а глобальна. Фабрика тролів із Санкт-Петербурга лише один приклад, що за нею стоять фінансові структури, пов'язані з бізнесменом, який водночас фінансує російських найманців у Сирії. Це, підкреслює *Die Zeit*, демонструє нову гібридну логіку злиття дезінформації, приватного капіталу та військової сили, яку росія випробовує на різних територіях, від Донбасу до Близького Сходу.

У липні 2018 р. *Die Zeit* фіксує глибокий злам західної системи безпеки. У тексті Йорга Лау «Trumps Sprengsatz» (Lau J. Trumps Sprengsatz. *Die Zeit*. Nr. 28, 09.07.2018) головною загрозою для НАТО названа не Росія, а внутрішня ерозія довіри, спричинена політикою Дональда Трампа. Критика союзників, сумнів у статті 5 і тиск на Німеччину підбивають колективне стримування та грають на користь Москви. Водночас Й. Лау визнає: слабка оборонна відповідальність європейців також підбиває Альянс. Для України це означає зростання ризиків, але й поштовх до посилення європейської оборонної автономії, у якій Київ може стати частиною східного фронту безпеки.

Аліса Бота у «Putins Triumph» (Bota A. Putins Triumph. *Die Zeit*. Nr. 30, 18.07.2018) трактує саміт Трампа і путіна в Гельсінкі як символічну поразку Заходу. Трамп не здав Україну формально, але своєю поведінкою легітимізував Кремль і підірвав довіру до США як лідера. Росія виграла не поступками, а слабкістю і розгубленістю Вашингтона. Для України це переломний момент: США стають непередбачуваним партнером, а головна відповідальність переходить до Європи.

У «Demolition Man» (Lau, J. Demolition Man. *Die Zeit*. Nr. 30, 21.07.2018) Й. Лау узагальнює 2018 р. як настання «постдипломатичних часів», коли традиційні правила, інститути й мова дипломатії втрачають силу. Світ входить у фазу, де довіра, норми й факти більше не гарантують стабільності. У цьому контексті Україна постає не периферійним конфліктом, а ключовим тестом здатності Європи зберегти безпеку без опори на США.

У статті Майкла Туманна «Warum rüstet Russland gegen Europa auf?» (Thumann M. Warum rüstet Russland gegen Europa auf?. *Die Zeit*. Nr. 51, 05.12.2018) аналізується загострення у відносинах між Росією та Заходом наприкінці 2018 р., пов'язане з фактичним порушенням Москвою Договору про ліквідацію ракет середньої та меншої дальності (РСМД), підписаного 1987 року Михайлом Горбачовим і Рональдом Рейганом. Автор наголошує, що розміщення Росією нових ракет середньої дальності несе пряму загрозу європейській безпеці, адже саме цей договір три десятиліття був її фундаментом. Москва заперечує звинувачення, стверджуючи, що її ракети мають дальність менше 500 км, але водночас через речника Дмитра Пескова визнає, що угода «більше не відповідає інтересам росії». Туманн пояснює, що Кремль обґрунтовує своє переозброєння двома аргументами. По-перше, інші ядерні держави Китай, Індія, Пакистан не обмежені подібними договорами, тож Росія почувається дискримінованою. По-друге, США ще у 2001 р. вийшли з Договору про протиракетну оборону й почали розмішувати свої системи ПРО в Європі. Однак за цими поясненнями, вказує автор, стоїть глибша логіка, російська армія дедалі більше спирається на ядерну зброю як на інструмент стримування в умовах економічних обмежень і технологічного відставання.

Матеріали *Die Zeit* за 2019 р. фіксують різке погіршення дипломатичного середовища навколо

України на тлі ослаблення Заходу та зростання європейської нерішучості. Перемога Володимира Зеленського («Schluss mit lustig») трактується як мирний, але радикальний протест проти старої політичної системи й доказ демократичної зрілості України, водночас – як початок періоду високих ризиків через невизначеність і зовнішній тиск.

Ключовою темою року стає зсув відповідальності від США до Європи. Скандал із «українським дзвінком» і імпичмент Трампа («Ein Anruf zu viel») показали вразливість Києва: Україна опинилася між російською агресією та внутрішньоамериканською боротьбою, що підірвало стабільність західної підтримки. У цьому вакуумі Берлін і Париж посилили тиск на Київ у межах Мінського процесу, часто демонструючи більшу гнучкість щодо Москви, ніж щодо України.

Аналітика Клауса фон Донаньї (von Dohnanyi, K. Russland im Visier. *Die Zeit*. Nr. 26, aktualisiert 24.06.2019) і коментарі Аліси Боти (Bota A. Unschuld im Kreml. *Die Zeit*. Nr. 52, aktualisiert 12.12.2019) вказують на структурну проблему ЄС: росія залишається послідовно агресивною, але саме європейська слабкість, прагматизм і втома створюють для Кремля простір безкарності. Мінські домовленості остаточно осмислюються не як шлях до миру, а як інструмент стримування ескалації.

Енергетичний конфлікт навколо Nord Stream 2 Buchter H., Fischermann Th. Warum wehren sich die USA gegen eine Gaspipeline in der Ostsee?. *Die Zeit*. Nr. 53, 17.12.2019) перетворюється на геополітичний вузол, де сходяться інтереси США, росії, Німеччини й України, підриваючи єдність Заходу та позиції Києва.

Висновки. Таким чином у *Die Zeit* за 2016–2019 роки визначається головна загроза для України й Європи – не зміна поведінки росії, а внутрішня ерозія Заходу. Мінський процес підтримує статус-кво, а не вирішення конфлікту; без відновлення трансатлантичної єдності та посилення стійкості України дипломатія лишається інструментом замороження війни, а не миру.

Перспективним напрямом подальшого дослідження є аналіз еволюції європейського медіа-дискурсу щодо війни в Україні після 2020 року, зокрема трансформації оцінок Мінського процесу на тлі повномасштабного вторгнення росії, змін у безпековій політиці ЄС і Німеччини та перегляду ролі дипломатії, санкцій і військової підтримки як інструментів стримування агресії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галів М., Ільницький В. Характер сучасної російсько-української війни (2014–2023): вітчизняний історіографічний дискурс. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Історія*. 2023. Вип. 13/55. С. 47–73.
2. Галів М., Ільницький В., Карпенко О. Проблематика геноциду Росії щодо українців в українських засобах масової інформації (2022–2024). *Новітня доба*. 2024. Вип. 12. С. 75–96.
3. Ільницький В. Організаційні, нормативні та концептуальні засади політики пам'яті України щодо сучасної російсько-української війни. *Вісь Європи* / [головний редактор Л. Лазурко]. Львів-Дрогобицьк: Півсвіт, 2025. Випуск 6. С. 197–214.
4. Ільницький В., Царик Р. Матеріально-культурні аспекти увічнення пам'яті українських захисників і захисниць під час російсько-української війни (2014–2024). *Вісник Черкаського університету. Серія історичні науки*. 2024. Вип. 2. С. 105–116.
5. Ільницький В., Царик Р. Пізнавально-інформаційні та виховні заходи щодо ушанування пам'яті учасників і жертв російсько-української війни (2014–2024). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 81 (2). С. 4–13.
6. Ільницький В., Царик Р. Формування історико-меморіального нарративу сучасної російсько-української війни. *Українські історичні студії*. 2025. Вип. 17(59). С. 213–224.
7. Ільницький В., Куцька О. Періодизація російсько-української війни (2014–2022) в українському науковому дискурсі. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2023. Вип. 13/55. С. 162–177.
8. Ільницький В., Старка В., Галів М. Російська пропаганда як елемент підготовки до збройної агресії проти України. *Український історичний журнал*. 2022. Вип. 5. С. 43–55. DOI: <https://doi.org/10.15407/uhj2022.05.043>
9. Ільницький В., Тельвак В., Талалай Ю. Сучасна російсько-українська війна на шпальтах «The British Army Review» (2022–2024). *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2024. Спецвипуск. С. 130–146.
10. Офіцинський Ю. Сучасна російсько-українська війна (за матеріалами газети «The New York Times» 2013–2017 років). Ужгород: РІК-У, 2018. 312 с.
11. Офіцинський Ю.Р. Російсько-українська війна 2014–2018 рр. (за матеріалами газети The New York Times). Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія» (03 – Гуманітарні науки). Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», Міністерство освіти і науки України, Ужгород, 2022. 240 с.
12. Смолій В., Кульчицький С., Якубова Л. Донбас і Крим в економічному, суспільно-політичному та етнокультурному просторі України: історичний досвід, модерні виклики, перспективи (Аналітична доповідь). Київ: Ін-т історії України НАН України, 2016. 616 с.
13. Якубова Л. «Русский мир» в Україні: на краю прірви. Київ: Кліо, 2018. 384 с.
14. Blume G. Aus Liebe zu Renault. *Die Zeit*. Nr. 22, 23.05.2018.
15. Bota A. Schlechte Reise. *Die Zeit*. Nr. 06, 04.02.2016.
16. Bota A. Bei Alarm ab in den Keller. *Die Zeit*. Nr. 02, 07.01.2016.
17. Bota A. Sie wollen doch nur üben. *Die Zeit*. Nr. 38, 14.09.2017.
18. Bota A. Journalist/Agent. *Die Zeit*. Nr. 47, aktualisiert 16.11.2017
19. Bota A. Die Merkel-Tour. *Die Zeit*. Nr. 19, aktualisiert 25.05.2017.
20. Bota A. Etwas läuft hier schief. *Die Zeit*. Nr. 05, 28.01.2018.
21. Bota A. Wirkungsloses Instrument?. *Die Zeit*. Nr. 06, 04.02.2018.
22. Bota A. Putins Triumph. *Die Zeit*. Nr. 30, 18.07.2018
23. Bota A., Thumann M. «Russland will Europa als Geisel nehmen». *Die Zeit*. Nr. 48, 21.11.2018.
24. Bota A. Der verdrängte Krieg ist zurück. *Die Zeit*. Nr. 49, 28.11.2018.
25. Bota A. Unschuld im Kreml. *Die Zeit*. Nr. 52, aktualisiert 12.12.2019.
26. Bittner J. Warum wollen die Amerikaner der Ukraine Waffen liefern?. *Die Zeit*. Nr. 36, 31.08.2017.
27. Bittner J., Brost M., Dausend P., Hildebrandt T., Thumann M. Deutschland, fast startklar. *Die Zeit*. Nr. 17, 20.04.2018.
28. Buchter H. Зброя Трампа. *Die Zeit*. Nr. 23, 02.06.2018.
29. Buchter H., Fischermann Th. Warum wehren sich die USA gegen eine Gaspipeline in der Ostsee?. *Die Zeit*. Nr. 53, 17.12.2019.
30. Anruf zu viel. *Die Zeit*. Nr. 40, 25.09.2019.
31. Ilnytskyi V., Telvak V. Ukraine Under the Conditions of the Second Year of Existential War in Analysts' Reflections of the Warsaw Centre for Eastern Studies. *East European Historical Bulletin*. 2024. Vyp. 31. Pp. 218–237. DOI: [10.24919/2519-058X.31.306344](https://doi.org/10.24919/2519-058X.31.306344)
32. Joffe J. Patient Putin. *Die Zeit*. Nr. 33, aktualisiert 12.08.2017.
33. Joffe, J. Nett reicht nicht. *Die Zeit*. Nr. 11, 09.03.2017.
34. Lau J. Möge die Macht mit dir sein!. *Die Zeit*. Nr. 02, 07.01.2016.
35. Lau J. Warum Putin die Wahl nicht manipuliert. *Die Zeit*. Nr. 39, 21.09.2017.
36. Lau J. Trumps Sprengsatz. *Die Zeit*. Nr. 28, 09.07.2018.
37. Lau J. Demolition Man. *Die Zeit*. Nr. 30, 21.07.2018.
38. Naß M. Kalter Krieg, Teil 2. *Die Zeit*. Nr. 27, 23.06.2016.

39. Telvak V., Ilnytskyi V. A Year of Existential War in Analytical Reflections of the Warsaw Centre for Eastern Studies. *Skhidnoievropeiskiy Istorychniy Visnyk – East European Historical Bulletin*. 2023. Vyp. 27. Pp. 249–258. DOI: 10.24919/2519-058X.27.281552
40. Thumann M. Warum rüstet Russland gegen Europa auf?. *Die Zeit*. Nr. 51, 05.12.2018.
41. von Dohnanyi, K. Russland im Visier. *Die Zeit*. Nr. 26, aktualisiert 24.06.2019.

REFERENCES

1. Haliv, M., Ilnytskyi, V. (2023). Kharakter suchasnoi rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2023): vitchyzniani istoriohra fichnyi diskurs [The Nature of the Modern Russian-Ukrainian War (2014–2023): Domestic Historiographical Discourse]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya: Istorii, 13/55, 47–73*. [in Ukrainian].
2. Haliv, M., Ilnytskyi, V., Karpenko, O. (2024). Problematyka henotsydu Rosii shchodo ukrainskykh zasobakh masovoi informatsii (2022 – 2024) [The issue of the genocide of Russia against Ukrainians in the Ukrainian mass media (2022 – 2024)]. *Novitnia doba, 12, 75–96*. [in Ukrainian].
3. Ilnytskyi, V. (2025). Orhanizatsiini, normatyvni ta kontseptualni zasady polityky pamiaty ukrainy shchodo suchasnoi rosiisko-ukrainskoi viiny [Organizational, normative, and conceptual foundations of Ukraine’s memory policy regarding the ongoing russian-ukrainian war]. *Axis Europae, 6, 197–213*. doi: 10.69550/3041-1467.6.326258 [in Ukrainian].
4. Ilnytskyi, V., Tsaryk, R. (2024). Materialno-kulturni aspekty uvichnennia pamiaty ukrainskykh zakhysnykiv i zakhysnyt pid chas rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2024) [Material-cultural aspects of commemorating the memory of the Ukrainian defenders during the russo-ukrainian war (2014–2024)]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya istorychni nauky, 2, 105–116*.
5. Ilnytskyi, V., Tsaryk, R. (2024). Piznavalno-informatsiini ta vykhovni zakhody shchodo ushanuvannia pamiaty uchasnykiv i zhertv rosiisko-ukrainskoi viiny (2014 – 2024) [Cognitive, informational and educational measures to honor the memory of participants and victims of the Russian-Ukrainian war (2014–2024)]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk, 81 (2), 4–13*.
6. Ilnytskyi, V., Tsaryk, R. (2025). Formuvannia istoriko-memorialnoho naratyvu suchasnoi rosiisko-ukrainskoi viiny [Formation of the historical-memorial narrative of the modern russian-ukrainian war]. *Ukrainski istorychni studii, 17(59), 213–224*. [in Ukrainian].
7. Ilnytskyi, V., Kutska, O. (2023). Periodyzatsiia rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2022) v ukrainskomu naukovomu diskursi [Periodization of the Russian-Ukrainian war (2014–2022) in Ukrainian scientific discourse]. *Problemy humanitarnykh nauk. Seriya Istorii, 13/55, 162–177*. [in Ukrainian].
8. Ilnytskyi, V., Starka, V., Haliv, M. (2022). Rosiiska propaganda yak element pidhotovky do zbroinoi agresii proty Ukrainy [Russian propaganda as an element of preparation for armed aggression against Ukraine]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal, 5, 43–55*. DOI: <https://doi.org/10.15407/uhj2022.05.043> [in Ukrainian].
9. Ilnytskyi, V., Telvak, V., Talalai, Yu. (2024). Suchasna rosiisko-ukrainska viina na shpaltakh «The British Army Review» (2022–2024) [The Modern Russian-Ukrainian War in the Columns of “The British Army Review” (2022 – 2024)]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya Istorii, Spetsvyypusk, 130–146*. [in Ukrainian].
10. Ofitsynskiy, Yu. (2018). *Suchasna rosiisko-ukrainska viina (za materialamy hazety «The New York Times» 2013–2017 rokiv) [Modern Russian-Ukrainian War (based on materials from the newspaper "The New York Times" 2013–2017)]*. Uzhhorod: RIK-U. 312 s.
11. Ofitsynskiy, Yu.R. (2022). *Rosiisko-ukrainska viina 2014 – 2018 rr. (za materialamy hazety The New York Times) [Russian-Ukrainian War 2014 – 2018 (based on materials from the newspaper The New York Times)]*. Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu. Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia doktora filosofii za spetsialnistiu 032 «Istorii ta arkheolohiia» (03– Humanitarni nauky). Derzhavnyi vyshchyi navchalnyi zaklad «Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet», Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, Uzhhorod. 240 s.
12. Smolii, V., Kulchytskyi, S. i Yakubova L. (2016). Donbas i Krym v ekonomichnomu, suspilno-politychnomu ta etnokulturnomu prostori Ukrainy: istorychni dosvid, moderni vyklyky, perspektyvy (Analitychna dopovid) [Donbas and Crimea in the Economic, Socio-Political and Ethnocultural Space of Ukraine: Historical Experience, Modern Challenges, Prospects (Analytical Report)]. Kyiv: In-t istorii Ukrainy NAN Ukrainy. 616 p.
13. Yakubova, L. (2018). «Russkyi myr» v Ukraini: na kraiu prirvy [“Russian World” in Ukraine: on the Edge of the Precipice]. Kyiv: Klio. 384 p.
14. Blume, G. (2018). Aus Liebe zu Renault [For the love of Renault]. *Die Zeit – The time*. Nr. 22, 23.05.2018. [in German]
15. Bota, A. (2016). Schlechte Reise [Bad trip]. *Die Zeit – The time*. Nr. 06, 04.02.2016. [in German]
16. Bota, A. (2016). Bei Alarm ab in den Keller [In case of alarm, go down to the basement]. *Die Zeit – The time*. Nr. 02, 07.01.2016. [in German]
17. Bota, A. (2017). Sie wollen doch nur üben [They just want to practice]. *Die Zeit – The time*. Nr. 38, 14.09.2017. [in German]
18. Bota, A. (2017). Journalist/Agent Journalist/agent. *Die Zeit – The time*. Nr. 47, aktualisiert 16.11.2017 [in English]
19. Bota, A. (2017). Die Merkel-Tour [The Merkel tour]. *Die Zeit – The time*. Nr. 19, aktualisiert 25.05.2017. [in German]
20. Bota, A. (2018). Etwas läuft hier schief [Something is going wrong here]. *Die Zeit – The time*. Nr. 05, 28.01.2018. [in German]
21. Bota, A. (2018). Wirkungsloses Instrument? [Ineffective instrument?]. *Die Zeit – The time*. Nr. 06, 04.02.2018. [in German]

22. Bota, A. (2018). Putins Triumph [Putin's triumph]. *Die Zeit – The time*. Nr. 30, 18.07.2018 [in German]
23. Bota, A., Thumann, M. (2018). «Russland will Europa als Geisel nehmen» [«Russia wants to take Europe hostage»]. *Die Zeit – The time*. Nr. 48, 21.11.2018. [in German]
24. Bota, A. (2018). Der verdrängte Krieg ist zurück [The suppressed war is back]. *Die Zeit – The time*. Nr. 49, 28.11.2018. [in German]
25. Bota, A. (2019). Unschuld im Kreml [Innocence in the Kremlin]. *Die Zeit – The time*. Nr. 52, aktualisiert 12.12.2019. [in German]
26. Bittner, J. (2017). Warum wollen die Amerikaner der Ukraine Waffen liefern? [Why do the Americans want to supply weapons to Ukraine?]. *Die Zeit – The time*. Nr. 36, 31.08.2017. [in German]
27. Bittner, J., Brost, M., Dausend, P., Hildebrandt, T., Thumann, M. (2018). Deutschland, fast startklar [Germany, almost ready]. *Die Zeit – The time*. Nr. 17, 20.04.2018. [in German]
28. Buchter, H. (2018). Зброя Трампа [Trump's weapon]. *Die Zeit – The time*. Nr. 23, 02.06.2018. [in German]
29. Buchter, H., Fischermann, Th. (2019). Warum wehren sich die USA gegen eine Gaspipeline in der Ostsee [Why are the US opposing a gas pipeline in the Baltic Sea?]. *Die Zeit – The time*. Nr. 53, 17.12.2019. [in German]
30. Anruf zu viel [Call too much]. (2019). *Die Zeit – The time*. Nr. 40, 25.09.2019. [in German]
31. Ilnytskyi, V., Telvak, V. (2024). Ukraine Under the Conditions of the Second Year of Existential War in Analysts' Reflections of the Warsaw Centre for Eastern Studies. *East European Historical Bulletin*, 31, 218–237. DOI: 10.24919/2519-058X.31.306344 [in English]
32. Joffe, J. (2017). Patient Putin [Patient Putin]. *Die Zeit – The time*. Nr. 33, aktualisiert 12.08.2017. [in German]
33. Joffe, J. (2017). Nett reicht nicht [Nice isn't enough]. *Die Zeit – The time*. Nr. 11, 09.03.2017. [in German]
34. Lau, J. (2016). Möge die Macht mit dir sein!. *Die Zeit*. Nr. 02, 07.01.2016.
35. Lau, J. (2017). Warum Putin die Wahl nicht manipuliert [Why Putin did not manipulate the election]. *Die Zeit – The time*. Nr. 39, 21.09.2017. [in German]
36. Lau, J. (2018). Trumps Sprengsatz [Trump's explosive device]. *Die Zeit – The time*. Nr. 28, 09.07.2018. [in German]
37. Lau, J. (2018). Demolition Man [Demolition Man]. *Die Zeit – The time*. Nr. 30, 21.07.2018. [in German]
38. Naß, M. (2016). Kalter Krieg, Teil 2 [Cold War, Part 2]. *Die Zeit – The time*. Nr. 27, 23.06.2016. [in German]
39. Telvak, V., Ilnytskyi, V. (2023). A Year of Existential War in Analytical Reflections of the Warsaw Centre for Eastern Studies. *Skhidnoevropeiskyi Istorychnyi Visnyk – East European Historical Bulletin*, 27, 249–258. DOI: 10.24919/2519-058X.27.281552 [in English]
40. Thumann, M. (2018). Warum rüstet Russland gegen Europa auf? [Why is Russia arming itself against Europe?]. *Die Zeit – The time*. Nr. 51, 05.12.2018. [in German]
41. von Dohnanyi, K. (2019). Russland im Visier [Russia in sight]. *Die Zeit – The time*. Nr. 26, aktualisiert 24.06.2019. [in German]

Дата першого надходження рукопису до видання: 21.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025